

Humus¹¹¹

Afdelingsblad IVN Maastricht

voorjaar 2022

Beleef de natuur

ivn natuur
educatie
Maastricht

Bestuur

Voorzitter

Anneke van Montfort 06-11095935 an.van.montfort@hotmail.com

Secretaris/ledenadministratie en vertrouwenspersoon v.d. afdeling

Carlo Poolen 043-3626261 ivn.maastricht@home.nl

Penningmeester

Anneke van Montfort

Leden

Gid van Schijndel 06-21253047 gid.van.schijndel@home.nl
Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com
Vanessa Ali 06-21555764* vanessahilwig@gmail.com

Coördinatoren werkgroepen

Werkgroep Publieksactiviteiten

Vanessa Ali 06-21555764* vanessahilwig@gmail.com *na 18.00 uur

Werkgroep Jeugd - 'de Jekerdal-scharrelkids'

Vacature (voor inlichtingen: Carlo Poolen)

Werkgroep Flora (WGF)

Vacature (voor inlichtingen: Irma Kokx)

Werkgroep Natuurbeheer (WGNB)

Dirk van de Weijer 043-3617900 bonlogis@hotmail.com

Werkgroep Vogels (WGV)

Christine Woestenburg 06-11168852 wgv.maastricht@gmail.com
Nico Wetzels 043-3479211

Werkgroep Wandelen met busvervoer

Herman Heemskerk 043-3613565 herman.heemskerk@home.nl
Vacature (voor inlichtingen: Herman Heemskerk)

Werkgroep PR

Chrit Merckelbagh 043-3612892 chritm@gmail.com

Werkgroep BOP (Beheer & Onderhoud Projecten)

Chris van den Ende 043-3638055 chris.vandenende53@gmail.com

Projectgroep Tiny Forest + Jubileum

Tineke de Jong 043-3521109 tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Secretariaat

Carlo Poolen IVN Maastricht, Trichtervoogdenstraat 70, 6223 CT Maastricht
043-3626261
ivn.maastricht@home.nl

Humus¹¹¹

Afdelingsblad IVN Maastricht

Voorjaar 2022

Voorop staat . . .

... dat jong en oud samen bomen planten voor een gezonde toekomst!

Niet zo maar bomen, maar Gedenkbomen! Een boom voor Wil, een boom voor 50 jaar IVN Maastricht en bomen van kinderen van KC de Geluksvogel. Verleden, heden en toekomst samen voor een beter klimaat. Ons succesvol jubileumjaar met ruim 1300 deelnemers, had niet mooier afgesloten kunnen worden dan met het planten van deze heerlijk geurende, schaduw biedende Lindebomen, Gedenkbomen.

Heel, heel veel dank voor iedereen die de belemmeringen van Corona hebben weten om te buigen tot een kans om anders succesvol te zijn! Dank, duizendmaal dank.

[Anneke van Montfort, voorzitter]

Bestuursberichten

Het bestuur van IVN Maastricht vergadert maandelijks waarvan drie keer per jaar samen met de coördinatoren van de werkgroepen. In Bestuursberichten informeren wij je over de belangrijkste onderwerpen.

Voortgang Natuurtuinen

De initiatiefnemers CNME en MIK-PIW groep (kinderopvang en sociaal werk) hebben het voornemen om de Natuurtuinen Jekerdal, in overleg en in samenwerking met de huidige gebruikers (waaronder IVN Maastricht), te ontwikkelen tot een Natuureducatie Centrum met een sluitende exploitatiebegroting. De gemeente Maastricht is hiermee akkoord.

CNME en MIK-PIW groep verwachten medio november een conceptplan aan de huidige gebruikers te kunnen voorleggen. Omdat een definitief plan zeker niet voor het eind van 2021 gereed zal zijn, heeft het CNME de huidige gebruikers toegezegd dat hun gebruik van de natuurtuinen met een half jaar is verlengd tot 1 juli 2022. Tegen die tijd moet het helder zijn of de plannen inhoudelijk en ook financieel haalbaar zijn.

Voor ons betekent dit dat wij voor de eerste helft van dit jaar onze activiteiten in de Natuurtuinen kunnen inplannen, maar ook kunnen meedenken en meedoen.

Zie je voor jezelf een uitdaging in het meedenken en werken aan het realiseren van een dergelijk centrum, dan nodigen we je van harte uit om je naam door te geven aan Carlo Poolen, ivn.maastricht@home.nl. Een van de bestuursleden neemt dan contact met je op.

Contributie 2022

Het bestuur wil de leden en donateurs informeren over de contributiebetalingen in 2022. Bij de leden die automatisch betalen wordt de contributie in de periode januari-februari van de rekening afgeschreven. De overige leden krijgen een e-mail met het verzoek de contributie over te maken. Onze donateurs ontvangen een brief met het verzoek om ons te blijven steunen. Bij een donatie van € 15,- of meer blijf je de Humus ontvangen. Automatisch betalen is voor jou en voor de vereniging gemakkelijk. Als je er nog geen gebruik van maakt en je wilt overstappen, dan kun je dit aan mij doorgeven: Carlo Poolen, ivn.maastricht@home.nl. Je ontvangt dan een formulier waarmee je ons opdracht geeft om de contributie te innen.

Jaarvergadering

Graag nodig ik je uit voor de jaarlijkse algemene ledenvergadering van IVN Maastricht op 9 maart 2022 om 20.00 uur in de Natuurtuinen Jekerdal. Zie de uitnodigingsbrief met agenda en jaarverslag 2021 op onze website of vraag dit op bij Carlo.

Namens het bestuur, Carlo Poolen

Nieuwe leden

In de afgelopen periode hebben we aanmeldingen ontvangen van: Stephan Haenen, Rudy Plug, Coco Nijssen, Marianne Meertens, Monica Terpstra, Ro Kunst, Caroline Souffreau, Janine Schoenmaker.

Welkom bij onze vereniging. In het nieuwe jaar, indien de corona-maatregelen het toelaten, nodigen we alle nieuwe leden uit op een gezellige avond of middag.

Uit jaarverslag 2021:

De vereniging telt 241 leden, te verdelen over 200 leden, 4 ereleden en 37 gezinsleden. Daarnaast zijn er 22 donateurs.

Dit is het hoogste aantal leden in de afgelopen 5 jaar.

2021:	204 leden	37 gezinsleden	Totaal: 241 leden
2020:	191 leden	36 gezinsleden	Totaal: 227 leden
2019:	197 leden	36 gezinsleden	Totaal: 233 leden
2018:	187 leden	32 gezinsleden	Totaal: 222 leden
2017:	172 leden	29 gezinsleden	Totaal: 204 leden

Het bestuur zoekt nieuwe actieve leden

IVN Maastricht organiseert vele educatieve activiteiten voor derden en voor de eigen leden. Om deze activiteiten mogelijk te maken moeten bijvoorbeeld de financiën en de huisvesting geregeld zijn. Ook moet er een goede afstemming zijn tussen de werkgroepen, actieve leden, andere IVN-afdelingen of andere organisaties. Daarnaast zijn er telkens weer nieuwe uitdagingen zoals corona en het jubileumjaar. Het is de taak van het bestuur om te zorgen dat de vereniging goed kan functioneren.

We zijn op zoek naar mensen die het bestuur willen versterken. Met name zoeken we een nieuwe voorzitter en penningmeester. We vergaderen maandelijks, waarvan drie keer per jaar met de coördinatoren van de werkgroepen. Heeft u interesse of weet u een geschikt iemand? Laat het mij even weten. [Carlo Poolen]

Jubileum highlights

Terugblik jubileumactiviteiten in het najaar

Na een maandje vakantie pakten we meteen weer de draad op met zowel geplande, uitgestelde als extra activiteiten, kortom meteen heel druk.

Het begon met de verplaatste kinderactiviteit in Mariënwaard met dit keer veel kinderen, want het is een plek waar je normaal niet kan komen. Ook twee Tiny Forest's konden nu met kinderen bezocht worden. Wat waren de bomen gegroeid en wat veel beestjes konden we spotten. De boomfeestdag was uitgesteld van maart naar november en dat gaf ons de gelegenheid met 22 kinderen een boom te planten namens 50 jaar IVN Maastricht en een les te verzorgen. Zo kwam er ook nog een vraag bij de vogelwerkgroep binnen om een bosvogelles binnen en buiten te geven. Door al deze kinderactiviteiten bereikten we toch nog 120 kinderen dit jaar.

Ook een uitgestelde activiteit was 'Natuur op maat' voor ouderen met dementie. We boften dat de activiteitenbegeleidster dit al eens eerder in de Natuurtuinen had meegemaakt en vertrouwen had dat we dit toch konden uitvoeren nu in september de corona even minder toesloeg. Het was ook voor een groot deel buiten. En niet alleen de speciale groep deed mee, maar ook bezoekers met hun familielid of mensen van Mondriaan. Bij elkaar dus 40 mensen een stukje natuurbeleving meegegeven.

De excursies zijn verder op dezelfde manier uitgevoerd, wel steeds met wat meer mensen in een groep. Een van de laatste, de bomenroute, was al een hybride opzet met een keuze óf met gids óf individueel met routebeschrijving óf als fotospeurtocht. Het gemiddelde van deelname lag op 80 deelnemers, veel meer dan fysiek met gids (normaal gemiddeld 24).

Daarnaast waren er ook nog de Sterwandeling en extra excursies op verzoek zoals in de buurt Wolder, in Heer in de beleefweek en de Nacht van de Nacht met gemiddeld 24 deelnemers.

De geplande stadsnatuurs cursus is in het begin vervangen door online lezingen, maar vanaf september kon het fysiek met een binnen- en een buitenles of als losse activiteit met gemiddeld 9 deelnemers (grotere groepen wilden we ook niet). Uiteindelijk toch 10 onderdelen kunnen aanbieden en 2 volgen nog in 2022. Dit betekende 20 activiteiten in 3 maanden tijd en dat dankzij de inzet van zoveel actieve leden.

We zijn er bijna met nog een leuke afsluiting van het jubileumjaar (red.: door de nieuwe maatregelen jammer genoeg uitgesteld tot 2022). Door veel flexibiliteit en ondanks corona, hebben we tot nu toe met 35 activiteiten 1330 mensen getrokken met een inzet van 160 IVN-ers en 50 buurtbewoners en andere partners. Dus de inzet van iedere actief lid lag op gemiddeld 6-7 keer actief zijn. En dan moet de afsluiting nog komen. Ook leuk om te weten dat er dit jaar 5 nieuwe actieve leden zich hebben ingezet en er 22 nieuwe leden zijn genoteerd. We zijn blij met iedere positieve lijn omhoog. Door het contact met andere organisaties en buurtbewoners en meer PR is het netwerk

Onze activiteiten trokken veel mensen

weer vergroot en rolden er ook vervolgvacatures uit zoals de vraag om een valkenkast te vervangen, garant te staan voor een buurtgroep bij aanvraag NL.Doet, een advies te geven over nieuwe bosplantsoenen aanplant in de

Kloostertuin, beoordelen van een bomkap aanvraag, of lessen op scholen. Ook dat vraagt extra inzet van IVN-ers.

Een pluim voor iedereen! Als dank krijgt iedereen bij de Humus een jubileumpresentje, een verjaardagskalender met foto's gemaakt door leden.

Financieel komen we mooi op de geplande begroting uit, waarbij we maar één grote activiteit door corona niet hebben kunnen uitvoeren en helaas onze afsluitende jubileumdag met receptie moeten uitstellen tot betere tijden.

Dus we kunnen terugzien op een geslaagd jubileumjaar. Op naar 75-jarig bestaan, dan ben ik bijna 100, wie weet?

[Tineke de Jong]

Komende activiteiten

Jaarthema DUURZAAMHEID

IVN Maastricht volgt het landelijke jaarthema duurzaamheid. We willen ons hierbij richten op de vier natuurgerelateerde Werelddoelen. Zoals in de taartafbeelding te zien is, vormen deze doelen de basis van alle Werelddoelen. Wij willen hier in onze activiteiten inhoud en uitdrukking aan geven.

De SDG-doelen (Sustainable Development Goals) in de onderste ring zijn:

- SDG 6: Schoon water en sanitair
- SDG 13: Klimaatverandering aanpakken
- SDG 14: Bescherming van de zeeën en oceanen
- SDG 15: Herstel ecosystemen en behoud biodiversiteit

Inmiddels zijn deze doelen (SDG's) uitgegroeid tot een wereldwijde taal als we het over duurzaamheid hebben.

Daarom organiseren we een discussieavond (datum nog te bepalen) om duidelijk te maken wat duurzaamheid voor IVN Maastricht kan inhouden. Met jou in gesprek te gaan over hoe jij erover denkt. We zullen dan ook enkele sprekers uitnodigen voor deze avond die toelichting kunnen geven en suggesties kunnen doen. In een flyer zal nader op het programma worden ingegaan.

[WG publieksactiviteiten]

Corona en de komende activiteiten

Op al onze activiteiten zijn de op dat moment geldende Corona-richtlijnen van toepassing. Het is helaas (nog) niet anders. De activiteiten gaan door onder voorbehoud en aanmelden vooraf is verplicht.

Houd daarom de website en de flyers die per mail toegezonden worden goed in de gaten. Hierin komt een link te staan waarmee je je kunt aanmelden.

Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met Vanessa Ali
e-mail: vanessahilwig@gmail.com

Zondag 9 januari - Schemer excursie

De winter wordt vaak gezien als het seizoen waarin alles in rust is en het leven even stilstaat. Het is vroeg donker en we kruipen graag binnen bij de kachel. Maar de winter is net zo belangrijk voor onze natuur als de andere seizoenen. Er is in de winter dan ook van alles buiten te beleven en te ervaren. Daarom organiseren we zondag 9 januari een schemerwandeling. We zien hoe de nacht valt en de nachtdieren zich gaan laten horen. We gaan i.p.v. onze ogen langzaam andere zintuigen beter ervaren. De excursie vertrekt om 16.00 uur vanaf de Natuurtuinen Jekerdal met gids (als de corona-maatregelen dit toelaten) en mogelijk in twee groepen (Engels met Simon Pugh en Nederlands met Antonie de Beaumont). Om circa 18.30 uur zijn we weer terug. [Antonie de Beaumont]

Zondag 20 februari - Excursie Lanakerveld en Belvédèreberg

We vertrekken om 13.30 uur in tijdslots en kleine groepen vanaf het kerkplein bij de kerk van Oud-Caberg voor een wandeling door het oudste landbouwgebied van Nederland. Een gebied waarvan een deel binnenkort opgeofferd wordt voor de nieuwste technologie om energie op te wekken: 'Zonnepark Lanakerveld'. In het veld herkennen we oude waterlopen, die ooit vanuit België richting de Maas liepen.

De Belvédèreberg, een voormalig stort, biedt ons een schitterend uitzicht over de Maas en Maastricht (lees ook het artikel van Berto Aussems op pag. 17). Ook hier weer een zonnepanelenveld. Het laatste deel van de wandeling voert ons langs en door de steilrand, die in de toekomst de verbinding vormt tussen de Belvédèreberg en het Frontenpark. Kortom een wandeling waarin we kunnen zien hoe op oude gronden aan een nieuwe toekomst wordt gewerkt. [Chrit Merckelbagh]

Zondag 27 maart - Lente excursie

De lente is weer aangebroken, de dagen zijn langer aan het worden en de natuur is volop gestart aan een nieuw leven. Tijdens deze wandeling kijken we hoe de ontwikkeling t.o.v. voorgaande jaren ervoor staat. Zien we de klimaatverandering bijvoorbeeld in de komst van trekvogels en de eerste bloei van planten? En hoe staat het met het verdwijnen van soorten en de komst van nieuwe soorten die vanuit het zuiden migreren? Deze vragen komen aan bod tijdens een mooie wandeling door het Jekerdal. Er zit ook een stevige klim in deze excursie. Vertrek om 10 uur vanaf de grote parkeerplaats bij Château Neercanne. Ongeveer om 13.00 uur zijn we terug. [Antonie de Beaumont]

Zondag 24 april - Excursie Eik en Beuk

Dit is een excursie van ca. 6 km langs een groot aantal bomen, die uitgezet is bij ons 25-jarig jubileum. De route loopt door het Jekerdal, het Waldeckpark, buurt Sint Pieter, over de Sint-Pietersberg en langs onze jubileumplek 'Eik en Beuk'. Op deze route ervaar je de biodiversiteit aan bomen, maar ook welke boom waar het beste groeit, in de stad of op een hellingbos, tussen tegels of solitair. Het wordt een hybride excursie. Zowel individueel met kaart óf met gids te lopen. Vertrek Natuurtuinen Jekerdal 13.30 uur (met gids) of in tijdslots. [Tineke de Jong]

Zondag 1 mei - Ardennenwandeling van Stavelot naar Coö

Zondag 1 mei hopen we eindelijk de wandeling in de Ardennen vanuit Stavelot via Trois Pont naar Coö te kunnen gaan lopen. Als Corona niet opnieuw roet in het eten gooit, kun je kiezen uit 2 afstanden: 10 en 15 km. Deze wandeling is het vervolg op de wande-

ling van 5 mei 2019 en volgt een gedeelte van de lange afstandswandeling GR 56.

Na de gebruikelijke koffiepauze in Stavelot - die je wordt aangeboden door IVN Maas-tricht - gaan we aan de wandel. Bij de korte afstand van 10 km zijn Chrit en Jan de gid-sen en bij de lange afstand van 15 km zijn dat Herman en Jo.

Goed schoeisel en kleding is belangrijk maar ook het lunchpakket niet vergeten. Stipt 16.45 uur vertrekken we weer naar huis. Wegens de sterk gestegen kosten van de tou-ringcar, bedragen de kosten voor IVN-leden € 18,- en voor niet leden € 20,-.

Graag betalen in de bus met contant geld.

Vertrektijden: Emmaplein 08.30 uur, bushalte Wilhelminasingel 08.40 uur en Aker-steenweg 08.50 uur.

Voor opgave en informatie: Herman Heemskerk (tel: 043-3613565), liefst per e-mail: herman.heemskerk@home.nl [Herman Heemskerk]

Coördinator gezocht!

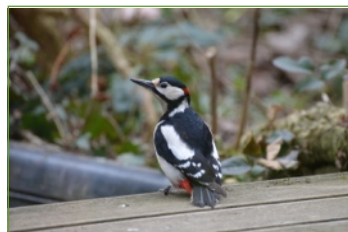
De werkgroep Wandelen met busvervoer is op zoek naar een nieuwe coördinator. Herman Heemskerk wil een stapje terug doen na vele jaren deze wandelingen ge-organiseerd te hebben. Herman bedankt! De taken van de coördinator bestaan uit het uitzetten van de routes, het plannen van het voorwandelen van de routes, het regelen van het busvervoer, de financiën en een plek waar we kunnen koffiedrin-ken en toiletteren bij vertrek van de wandeling. De andere leden van de werkgroep ondersteunen natuurlijk waar nodig en we vinden het iedere keer weer een feestje om een wandeling te organiseren en de blijde gezichten van de deelnemers te zien na afloop. Wie heeft er zin in? Melden bij Herman: 043-3613565.

[Chrit Merckelbagh/Herman Heemskerk]

Activiteiten Jekerdal-scharrelkids

Weekend 29 en 30 januari - Tuinvogeltelling

In januari blijven we lekker thuis met veel zicht op tuin of plantsoen om vogels te kunnen tellen. Wie telt weer mee? En dagen we ook jullie ouders, opa's en oma's uit of al die vogelaars bij IVN. Geef de resultaten door via Tineke de Jong of doe mee via het mailadres straks in de flyer. De spelregels hoe te tellen staan op de site van Vogelbescherming.

Zaterdagmiddag 9 april - Bezoek aan Tiny Forest Het Vlinderbos

We hebben nog twee bezoeken aan de Tiny Forest's (TF) van Keerderstraat/Heer (Het Vlinderbos) en van Limmel/Nazareth (EcoLina) tegood.

Het is leuk om deze nieuwste Tiny Forest's te vergelijken met de twee die we in het najaar hebben bezocht. Iedereen is welkom bij TF Het Vlinderbos hoek Keerderstraat/Adelbert van Scharnlaan van 14.00 - 16.00 uur.

Leuk weetje: dit is het 100ste Tiny Forest van Nederland. Tiny forest EcoLina wordt in september bezocht.

Zaterdagmiddag 7 mei - Vogelmiddag

In mei leggen alle vogels een ei, maar is dat wel zo en waar broeden ze dan. We gaan het ontdekken. Ga met ons op pad en leer de vogels kennen. Kijk naar de kleurige veren en luister naar hun gezang. Wie ziet de meeste soorten? Misschien vinden we wel een nestje met eieren. We starten om 14.00 uur bij de Natuurtuinen, Drabbelstraat 7 in Maastricht. De bijeenkomst duurt tot 16.00 uur.

[WG Scharrelkids]

Zanglijsternest met eieren

Wil je meedoen? Geef je op bij Carlo: ivn.maastricht@home.nl

Cursussen Workshops Webinars Zoomlezingen

Let op: aanmelden is verplicht. Via de aanmeldlink in de flyer en op de website

Cursus Stadsnatuur

Met het nodige voorbehoud gaan we in het voorjaar verder met twee lespakketten van de cursus Stadsnatuur die eerder niet door konden gaan.

Lespakket Geologie

De lesdata zijn dinsdagavond 22 februari voor de theorieles van 20.00 uur tot ongeveer 22.15 uur, in de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat. En zaterdagmorgen 26 februari voor de buitenles van 9.30-12.30 uur, locatie wordt bekend gemaakt. De kosten voor dit lespakket bedragen voor IVN-leden € 7,50 en voor niet-IVN leden € 10,00.

Contactpersoon voor dit lespakket is Irma Kokx, e-mail: ipa.kokx@gmail.com.

Lespakket Landschap

De lesdata zijn dinsdagavond 22 maart voor de theorieles van 20.00 uur tot ongeveer 22.15 uur, in de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat. En zaterdagmorgen 26 maart voor de buitenles van 09.30-12.30 uur, locatie wordt bekend gemaakt. De kosten voor dit lespakket bedragen voor IVN-leden € 7,50 en voor niet-IVN leden € 10,00.

Contactpersoon voor dit lespakket is Irma Kokx, e-mail: ipa.kokx@gmail.com.

Cursus Kaart, kompas & GPS

De theorielessen vinden plaats op de woensdag-avonden 23 maart, 30 maart en 13 april van 20.00 uur tot ongeveer 22.15 uur, in de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat. En de buiten/praktijklessen zijn op de zaterdagochtenden 2 en 23 april waarin de praktijkoefeningen worden uitgevoerd. De locatie wordt bekend gemaakt, maar is waarschijnlijk plateau op de Pietersberg.

De kosten voor deze cursus bedragen € 20,00 voor IVN-leden, € 27,50 voor niet-leden (ongeacht van welke IVN-afdeling je lid bent).

Contactpersoon voor dit lespakket is Irma Kokx,
e-mail: ipa.kokx@gmail.com

[Irma Kokx]

Cursus Bijuriendelijk tuinieren in je tuin of op balkon

Je kunt misschien niet zelf de tijger, de olifant of de walvis redden, maar voor heel veel soorten in jouw omgeving kun je wel degelijk het verschil maken. In deze cursus gaat de aandacht voornamelijk uit naar wilde bijen, daarmee bedoelen wij zowel solitaire bijen als hommels. Rond 50% van de 350 Nederlandse bijensoorten staan op de rode lijst.

Het goede nieuws is dat bijen het heel goed doen in de stad en dat je zelfs als je maar over een balkonnetje beschikt al een bijdrage kunt leveren. De eerste theoriebijeenkomst leer je iets over de leefwijze en de behoeften van de wilde bijen. We bespreken een aantal eenvoudige maatregelen, die je kunt nemen in je tuin of op je balkon en gaan wij in op de zin of onzin van insectenhôtels.

In de tweede bijeenkomst gaan wij dieper in op beplantingsmogelijkheden en het creëren van nestgelegenheid en zullen wij zijdelings ook de

behoeften van andere bewoners van je tuin of balkon bespreken, zoals vlinders en zweefvliegen. Op de praktijkochtend gaan wij dan lekker met de handen in de modder aan de slag.

Cursusdata: 2 theorielessen: maandagavond 21 en 28 maart van 19:30 uur - 21.30/22.00 uur in de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat 7, Maastricht. De praktijkles is op zondagochtend 3 april van 10.00 uur tot ongeveer 12.00 uur in de Natuurtuinen Jekerdal. De kosten bedragen voor IVN-leden € 12,- en voor niet-leden € 16,50.

Voor informatie: Vanessa Ali, e-mail: vanessahilwig@gmail.com.

[Vanessa Ali]

Lezing vleermuizen voor beginners

Ingekorven Vleermuis (Melanistisch)

Vrijwel iedereen heeft wel eens een vleermuis gezien: 's avonds in de tuin, op straat of in het park. In de schemering komen ze tevoorschijn om als ware luchtacrobaten achter de muggen en motjes aan te jagen. Voor sommige mensen een fascinerend tafereel, voor anderen een ware nachtmerrie: de vleermuis. Vleermuizen roepen bij veel mensen akelige gedachten op. Zo zouden vleermuizen in je haren vliegen en je aanvallen om bloed te zuigen en zouden ze allerlei ziektes verspreiden. Niets is echter minder waar. Het gezegde 'onbekend maakt onbemind' gaat zeker voor vleermuizen op. Dat vleermuizen heel bijzondere dieren zijn en een belangrijke plaats in de natuur innemen, beseffen maar weinig mensen. De lezing vleermuizen voor beginners wordt steeds met actuele onderwerpen over dit vliegend zoogdier gepresenteerd door Ger Beckers (IVN-Natuur-

gids: Vleermuizen en lid van Vleermuiswerkgroep Nederland VLEN).

Datum lezing: dinsdagavond 29 maart, 20.00 - 22.00 uur in de Natuurtuinen Jekerdal, Drabbelstraat 7, Maastricht. De kosten bedragen voor IVN-leden € 4,- en voor niet-leden € 5,50. Voor informatie: Vanessa Ali, e-mail: vanessahilwig@gmail.com

[Vanessa Ali]

Maak een mooie foto

Er zijn weer een paar mooie foto's binnengekomen bij de redactie!

Blijf wel foto's insturen naar het redactieadres: chris.vandenende53@gmail.com

Want 't zijn toch geweldige plaatjes....zeg nou zelf!

Kameleonspin

Ik zag in de Humus jullie oproep voor foto's. Is dit misschien wat? Het is een Kameleonspin die een Dambordvlieg heeft gevangen. De spin heet zo omdat deze de kleur aanpast aan de achtergrond. Het is net op de grens van De Heeg en Gronsveld gefotografeerd. Maar kan misschien nog wel door als Maastrichtse foto?

Groetjes, Marisol Voncken

Zo kregen we ook van Anneke een Kameleonspin zowel een witte op een Margriet als een gele met een akkerhommel als prooi op een Zonnebloem gespot in het buurtplantsoen Keerderstraat.

Foto Marisol

Foto Anneke

Van her en der

Boomfeestdag en planten jubileumboom

De uitgestelde boomfeestdag van maart vond 10 november plaats bij KC De Geluksvogel in Limmel. 22 Kinderen plantten ook weer 20 lindebomen tussen de school en de nieuwbouw. Twee bomen kregen bij het planten extra aandacht. De eerste boom is als jubileumboom voor 50 jaar IVN Maastricht geplant met extra veel wormen erbij. Anneke, Irma en Kik hielpen de kids mee. De wens van ons werd door een kind aan de boom gehangen:

*Samen bomen
blijven planten
voor een betere
leefomgeving.*

De jubileumboom

De laatste boom was ter nagedachtenis van Wil de Jong die ook altijd meegeholpen heeft met het planten van bomen. Het wensje van een kind was heel toepasselijk 'Dat corona vlug over zou zijn' en veel wensjes over gezondheid, maar gelukkig ook over de natuur.

[Tineke de Jong]

Natuurbeleving Op Maat

In het jubileumjaar van IVN Maastricht wordt ook speciaal aandacht besteed aan ouderen in verzorgingstehuizen. Dat gebeurde op donderdagmiddag 23 september 2021. Ongeveer 30 (licht)dementerende ouderen van verzorgingstehuis Grubbeveld (Envida) vlakbij Vijverdal krijgen een Natuurbeleving Op Maat (NOM) aangeboden, volledig verzorgd door 13 IVN-vrijwilligers.

Het weer is prachtig en de temperatuur van 22 graden is aangenaam. Samen gaat men op weg om de natuur te (her)beleven door te ruiken, te voelen en te proeven. Dat gebeurt bij een 6-tal ingerichte plekjes/standjes in de natuur nabij Grubbeveld.

In een bloemen en planten stand kunnen de deelnemers geuren proberen te herkennen. Ook krijgen ze de gelegenheid om van droogbloemen een schilderijtje te maken. Het is nu de tijd van het fruit. Mensen kunnen proeven van de diverse soorten streekappels, peren en pruimen. En ze krijgen bovendien nog een minipotje appelmoes mee als toetje. Ook wordt stilgestaan bij mergel, vuurstenen, zee-egels en gereedschappen uit

de prehistorie. De namen van Bèr, Lars en Carlo komen wel bekend voor, maar worden niet gekoppeld aan de gevonden mosasaurussen bij de ENCI in Maastricht. Maar die waren dan ook wel heel erg oud.

Bij een volgende stand moeten de deelnemers raden naar (vergeten) groenten, maar het blijkt dat zij ze nog niet vergeten zijn! Spontaan vertellen ze iets over de snijbiet, boterboontjes, venkel en rode bietjes. Verder kunnen ze ruiken aan diverse kruiden en opnieuw worden herinneringen opgeroepen bij het opsnuiven van de geur van tijm, rozemarijn, maggiplant en salie.

En wie van de dames heeft vroeger gebreid? Wollen sokken en truien, is het enthousiaste antwoord. En waar kwam de wol toen vandaan? Dat krijgt men nu nog eens te zien: via het draaiende spinnenwiel wordt de schapenwol gesponnen tot fijne woldraden. De schapen in de tegenoverliggende weide kijken trots toe. In het nabijgelegen bos staat een stand met opgezette vogels. Diverse uilen kijken de bezoekers aan, of is het omgekeerd? De deelnemers mogen de braakballen van de uilen van dichtbij bekijken. Tot slot mogen ze de vogels aaien over hun zachte veren.

De deelnemers hebben vele indrukken opgedaan, maar ook de 15 begeleiders/vrijwilligers van Envida vonden het allemaal erg interessant. Mooi dat de natuur opnieuw begint te leven bij deze Natuurbeleving Op Maat. En helemaal mooi dat dit kan in de eigen nabije omgeving.

[Wil Lemmens]

De Sint-Pietersberg van noordelijk Maastricht

(dit is het in de vorige Humus beloofde artikel, het is door de redactie ingekort)

Soms noem ik de noordwestelijke steilrand van het Belvédèregebied gekscherend de Sint-Pietersberg van noordelijk Maastricht. Er zijn immers overeenkomsten tussen beide gebieden:

- Er is aan beide kanten een fort aanwezig.
- Beide 'bergen' zijn deels afgegraven, noordelijk voor klei en zuidelijk voor mergel.
- In beide bergen zijn opgravingen gedaan met paleontologisch- en archeologisch belangrijke vondsten.
- Ze beschikken over fragmentarische stukken 'wilde natuur'.
- Beide herbergen een gehucht: Sint Pieter boven en Oud-Caberg.
- Beide gebieden geven een bellevue over de Maasvallei.

Er zijn echter ook verschillen:

- De Sint-Pietersberg is van oudsher toeristisch, met veel wandelpaden.
- De noordelijke kant heeft in het verleden de groeven als stortplaats gebruikt.
- Dit gebied is nog niet ontsloten voor stadsbewoners en toeristen van buiten.
- Er is geen uitspanning zoals Berggrust; het heeft alleen speeltuin Fort Willem.
- Het noordelijk gebied maakt een verdergaande bedrijfsuitbreiding door.

Afgelopen jaren ging ik regelmatig het gebied onder en over afgravingen door verkennen. De wilde flora en fauna spreekt mij bijzonder aan. Je kan duidelijk zien dat de helling vanaf het Rondeel tot aan de grens een stort is geweest. De humustoplaag is dun en overal zie je plastic en scherven aan de oppervlakte komen. Alleen het glooiend weiland langs de Carl Smulderssingel is vrij van troep. Daar kunnen de Limousinkoeien lekker grazen. In het Belvédèregebied wordt veel aan natuurcompensatie gedaan vanwege het nieuwe tracé van de Noorderbrug. Er zijn veel nieuwe bomen, hagen, struikgewas en bodembedekkers aangeplant. In het begin was dat voornamelijk in de Fronten, nu is ook het noordelijke gebied aan de beurt. En de Belvédèrelaan heeft faunaonderdoorgangen aan de hellingkant gekregen. Verder is het mij opgevallen dat in de hete zomers de aangelegde poelen bij de steilrand snel opdrogen. Vogels, insecten en andere dieren

Toekomstbeeld?

moeten ver gaan om aan water te geraken. De opgehoogde Belvédèregroeven, aan de overkant van de gemeentelijke afvalzorg, is door de schaduwrijke ligging uitermate geschikt om te dienen als waterrijke biotoop. Het is jammer dat dit gebied onderbroken wordt door de bedrijventerreinen aan het Rondeel en de Sandersweg. Het zou mooi zijn als het hele gebied verandert naar natuur.

Een wens van mij is om het lege bedrijfsterrein aan de Sandersweg een publieke functie te geven. Ik ben overtuigd dat daar, boven aan de S-bocht, een uitkijktoren een prachtig uitzicht geeft over de noordelijke Maasvallei. Niet al te ver van het centrum zou daar behalve in de winter een beperkte horecafunctie op zijn plaats zijn. Een goedlopende uitspanning, zoals Bergrust, kan hier ook slagen. Ik hoop dat de noordelijke St.-Pietersberg voor de stadsbewoners een mooie aanvulling gaat worden op die van het zuiden en dat de meer dan tienduizend bewoners uit de wijken van noordwestelijk Maastricht de natuurbeleving van deze omgeving gaan waarderen en genieten.

[Berto Aussems]

De trap levert een kunstwerk op

In het voorjaar van 2021 maakte ik voor IVN Maastricht de jubileumtrap met het gedicht Eik en Beuk, geschreven door Chrit Merckelbagh. De letters sneed ik met de hand met een plasma-snijder uit de trapdelen; een secuur werkje. Zo'n gedicht levert een aardige bak met letters op en ik gooi restmateriaal van ijzer niet snel weg, je weet maar nooit waar je het voor kunt gebruiken. En op een dag dat het wat rustiger was in de werkplaats, combineerde ik de letters, met een zwaar stuk cilindervormig massief staal; een reststuk van een ander project. Wat lassen zo leuk maakt, is dat je al snel iets aan elkaar kunt maken, zonder duidelijk plan. Ik maakte van de letters een uitwaaiende pluim die vanuit de cilinder naar buiten leunt. Soms flexte ik er een stuk van af om het er onder een andere hoek weer aan te lassen. En zo probeerde ik hoe ver deze letterwaaier naar buiten kon leunen, zonder dat het geheel omviel. En na een paar daagjes roesten in de regen, zie je niet de losse onderdelen, maar is het object één geheel. En dat leverde deze vorm op, die ik POETREE doopte, een woordgrapje en met een beetje moeite kun je er ook werkelijk een boom in zien.

Deze kluwen van letters is eigenlijk ook het gedicht Eik en Beuk, alleen wat minder goed leesbaar, en ik vind het een mooi idee dat het gedicht in deze vorm nu weer terug is bij de maker.

[Rob van Acker]

Zaterdag 4 september - De Wijn, Wei en Bij wandeling

Het is inmiddels een traditie dat IVN met Buurtnetwerk Campagne-Wolder in september een wandeling langs wijngaarden organiseert. Dit jaar werd 'wijnwandeling' ingepast in het IVN-jubileumjaar. Daarom kregen onze mooie natuur en de bijen meer aandacht. En natuurlijk was er aan einde toch een wijnproeverij.

We vertrokken vanaf het OOG van Sint-Pieter. Is deze naam ontstaan door de vorm van de parkeerplaats of omdat hier een goed oog op Maastricht gericht kan worden? Langs het fort omhoog en verder over ja, het plateau van Caestert! De zeldzame kalkhellingen bergen een bijzondere biotoop met een zuiderlijke uitstraling. Het unieke microklimaat maakt het gebied tot een uniek vlinder-, oehoe-, vleermuis- en plantenparadijs. Ook zagen we dat hier helaas natuurschade is. Gewaarschuwd werd er voor Boomschorsziekte, die niet alleen de esdoorn aantast, maar ook schadelijk is voor onze longen. We liepen een stukje door het ENCI-bos en gingen via een prachtig dalend paadje met uitzicht over het Jekerdal met haar keur aan wijngaarden en een meanderende Jeker naar beneden. Natuurlijk werd even stil gestaan bij de IVN-jubileum-

plek 'Eik en Beuk' waar recent ter ere van het 50-jarig jubileum een mooie toegangstrap gemaakt is met een toepasselijk gedicht van Chrit Merckelbagh. Verder naar de Natuurtuinen waar Jerome van het CNME ons vertelde over de wilde bijen en hun levenswijze. De wilde bijen zijn solitaire bijen, anders dan de honingbij die met een heel volk leeft. Er blijken meer dan 350 bijensoorten in Nederland. De wilde bijen hebben het moeilijk. Gelukkig worden er momenteel bijenhôtels geplaatst. Een bijenhôtel heeft alleen zin als deze omgeven is met rode klaver, dovenetel, stalkaars, smeerwortel, kogeldistel e.a. en meer kruidachtige planten. Buurtnetwerk Campagne trakteerden de wandelaars in de Groene Ruimte op wat drinken en lekkers. Daarna werd verder gewandeld langs de Jeker terug naar de oostflank

van de Sint-Pietersberg waar imker Klaas Westerterp interessant vertelde over de honingbijen, de bijenkasten en het maken van honing.

De wandelaars werden moe en dorstig, daarom spoedden ze zich langs een lint van wijngaarden naar de Ceulengaerd, waar Valère en Henriette ons stonden op te wachten. Ze serveerden lekkere witte wijnen zoals de chablis 2020, Grüner Veltliner en een rosé van Pinot Noir. We hebben genoten!

[Christien Op 't Hof-Smeets]

Logboek werkgroepen

_ Werkgroep Publieksactiviteiten

Diverse cursussen en educatieve activiteiten

Cursus Stadsnatuur

In september konden we weer starten met het aanbieden van de lespakketten Kaart, kompas en GPS, Diersporen en Natuurbeheer.

7 en 25 september - Kaart, kompas en GPS

Dit lespakket is net zoals diersporen en Natuurbeheer in een coronaluwe periode uitgevoerd met 7 deelnemers. Voor wie meer wil weten kan in het voorjaar meedoen met de cursus bestaande uit 5 lessen (zie pagina. 12).

5 en 16 oktober - Diersporen

Een fijne groep van 10 cursisten kreeg tientallen diersporen voorgeschoteld die bij de juiste diergroep gelegd moest worden, zoals een braakbal van de kerkuil bij de groep vogels of de larve van een libel bij de insecten. Bij ieder spoor is wel iets extra's te vertellen. Braakballen van een kerkuil hebben een zwart laagje aan de buitenkant, de andere uilen hebben dat niet. Een kleine braakbal bevat 1 muis, een grotere wel drie. De larve van een blauwgroene glazenmaker is groot t.o.v. die van een vuurjuffer en leeft 3-5 jaar in het water voordat het omhoog kruipt langs een plantenstengel. En wist iedereen wie het oudste dier is in leeftijd: de Noordkromp, een schelp die wel 500 jaar oud kan worden, die van mij was 100 jaar oud te tellen aan de ringen op de schelp.

Zo werd er een hele avond gezocht naar sporen bij het juiste dier. Ook zelf hadden de cursisten een verhaal over een spoor of een vraag wie heeft nu die walnoot opengespleten, leeggehaald en in de composthoop verstopt. Het blijkt dat de eekhoorn dit doet volgens het diersporenboek van Annemarie van Diepenbeek.

De buitenles was in de omgeving van de Öreberg, een geologisch monument van een miljoen jaar geleden, net cement met grind, maar echt toentertijd gevormd. Het was een wandeling met gelukkig toch veel sporen, want dat kan je niet van tevoren weten hoe actief dieren zijn geweest. In de stad zijn ook vele sporen te vinden, maar daar moet je oog voor hebben, misschien dat de cursisten dit thuis in tuin of omgeving nu ook gaan ontdekken. [Tineke de Jong]

Natuurbeheer

De binnen- en buitenles is gecombineerd in de les in de boomgaard van Amby waar 6 cursisten eerst theoretische uitleg kregen over het snoeien en dit toen in praktijk konden brengen. Het verslag van deze ochtend is te lezen bij de activiteiten van de werkgroep Natuurbeheer.

1, 22, 29 september en 9 oktober - workshop Vleermuizen

Na lang wachten was er na een lange Covid-19 pandemie lockdown en veel maatregelen weer een Vleermuizen workshop gepland voor de IVN'ers in de Natuurtuinen Jekerdal in Maastricht. Met drie theoriesessies en één buiten excursie in de grot (onderaardse kalksteengroeve), de Apostelgroeve, was dit een zeer gewilde workshop. Hiervoor hadden zich 11 enthousiaste personen aangemeld. Er was best veel vleermuis kennis aanwezig bij de deelnemers, maar ook een aantal die hun kennis wilde opschalen. Onder deze mensen waren een paar gidsen van de grotten (Valkenburg Romeinse catacomben en Maastricht Underground). Ook deelnemers aan de winter monitoring van vleermuizen. Ger Beckers was een zeer betrokken docent die met een goed gevoel

Lees verder op pagina 24

Afdelingsactiviteiten

Januari

wo	05	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	08	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	08	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	11	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
di	18	20.00	Werkgroep Publieksactiviteiten - Natuurtuinen Jekerdal
wo	19	20.00	Werkgroep Flora: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	29	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Februari

wo	02	20.00	Coördinatorenoverleg/Bestuur - Natuurtuinen Jekerdal
za	05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
di	15	20.00	Werkgroep Publieksactiviteiten - Natuurtuinen Jekerdal
za	12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
wo	16	20.00	Werkgroep Flora: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
zo	20	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Maart

wo	02	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	05	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
di	08	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
wo	09	20.00	Algemene Ledenvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	12	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	15	20.00	Werkgroep Publieksactiviteiten - Natuurtuinen Jekerdal
wo	16	20.00	Werkgroep Flora: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
za	26	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

April

za	02	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
wo	06	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	09	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	12	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal
di	19	20.00	Werkgroep Publieksactiviteiten - Natuurtuinen Jekerdal
wo	20	20.00	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
zo	24	09.00	Werkgroep Vogels: Excursie - plaats nog te bepalen

Mei

wo	04	20.00	Bestuursvergadering: Natuurtuinen Jekerdal
za	07	09.30	Werkgroep Flora: activiteit nader te bepalen
za	07	09.30	Werkgroep Natuurbeheer: snoeien op nader te bepalen plek
di	10	20.00	Werkgroep Vogels: bijeenkomst - Natuurtuinen Jekerdal

Publieksactiviteiten

Januari

zo	09	16.00	Schemer excursie - vertrek Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 07)
za	29		Tuinvogeltelling - aantallen doorgeven: tineke.de.jong@kpnplanet.nl
zo	30		Tuinvogeltelling - aantallen doorgeven: tineke.de.jong@kpnplanet.nl

Februari

zo	20	13.30	Excursie Lanakerveld en Belvédèreberg - vertrek kerkplein Oud-Caberg (zie pag. 07)
di	22	20.00	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 1 Geologie theorie (zie pag. 11)
za	26	09.30	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 1 Geologie praktijk (zie pag. 11)

Maart

ma	21	19.30	Cursus Bijvriendelijk tuinieren - les 1 theorie (zie pag. 12)
di	22	20.00	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 2 Landschap theorie (zie pag. 11)
wo	23	20.00	Cursus Kaart, kompas & GPS - theorieles 1 (zie pag. 12)
za	26	09.30	Cursus Stadsnatuur - Lespakket 2 Landschap praktijk (zie pag. 11)
zo	27	10.00	Lente excursie - vertrek Château Neercanne (zie pag. 08)
ma	28	19.30	Cursus Bijvriendelijk tuinieren - les 2 theorie (zie pag. 12)
di	29	20.00	Lezing Vleermuizen voor beginners - Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 13)
wo	30	20.00	Cursus Kaart, kompas & GPS - theorieles 2 (zie pag. 12)

April

za	02	09.30	Cursus Kaart, kompas & GPS - praktijkles 1 (zie pag. 12)
zo	03	10.00	Cursus Bijvriendelijk tuinieren - les 3 praktijk (zie pag. 12)
za	09	14.00	Jekerdal-scharrelkids bezoeken Tiny Forest 'Het Vlinderbos' (zie pag. 10)
wo	13	20.00	Cursus Kaart, kompas & GPS - theorieles 3 (zie pag. 12)
za	23	09.30	Cursus Kaart, kompas & GPS - praktijkles 2 (zie pag. 12)
zo	24	13.30	Excursie Eik en Beuk - vertrek Natuurtuinen Jekerdal (zie pag. 08)

Mei

zo	01	08.30	Ardennenwandeling van Stavelot naar Coö (zie pag. 09)
za	07	14.00	Jekerdal-scharrelkids - Vogelmiddag (zie pag. 10)

Voor alle publieksexcursies geldt dat deze gratis zijn, maar vanwege het Coronavirus is online aanmelden verplicht. Mochten de maatregelen wijzigen dan wordt dit via de website bekend gemaakt. Graag op tijd bij het vertrekpunt zijn.

**Kijk op www.ivn.nl/maastricht voor eventuele wijzigingen in de activiteiten
Parkeer voor Natuurtuinen Jekerdal s.v.p. aan de Mergelweg.**

LET OP: er is betaald parkeren. Boete parkeren in de Drabbelstraat: € 75,- !!

voor humor leuke anekdotes wist over te brengen. Bijvoorbeeld baltsgedrag van mannelijke vleermuizen: “de mannen die het hardst schreeuwen krijgen de meeste vrouwen.” En ook serieuze gegevens zoals de mens gebruikt 60-70 db (decibel) bij spraak en 90 db bij schreeuwen. Vleermuizen 100 tot 110 db bij roepen (max 130 db). Toonhoogten in Hz(Hertz) variëren van 120 Hz naar 18 Hz , maar wij mensen kunnen deze hoge tonen niet horen zonder gebruik te maken van een bat-detector (apparaat dat ultrasoon geluid weer geeft).

Naar aanleiding van het geleerde werd ook huiswerk uitgereikt, om het geleerde in de praktijk thuis, in de eigen leefomgeving te ervaren vooral in de avonduren. Zo waren er deelnemers die restanten van het eten van de insecteneters opspoorde en vleermuiskeuteltjes ontdekten bij uitvliegopeningen. Er werd zelfs in een bosperceel naar zwerende vleermuizen uitgekeken.

Ik zat erbij en leerde ook veel tijdens de lessen. We kregen theorie over de vijf meest bekende soorten, die hier in de regio voorkomen; hoe zien de verschillende soorten eruit; er werd over de beschermde status en Wettelijke bepalingen omtrent bescherming gepraat en natuurlijk ook het herkennen van de geluiden door middel van een batdetector kwam ook aan bod.

[Vanessa Ali en Ger Beckers]

Zaterdag 4 september - nachtulindertelling

Op zaterdag avond 4 september vond de Nachtvulindertelling plaats op het plateau van de Pietersberg. Het was een heldere open avond, en daarmee eigenlijk een beetje te koud om veel vlinders te verwachten. Niettemin konden de circa 10 deelnemers

heel wat mooie nachtvlinders bewonderen en fotograferen. Marcel Prick had een aantal lichtvallen opgesteld, een boom ingesmeerd en een verlicht laken opgespannen. Hij vertelde volop en liet ons de vlinders zien, waaronder enkele bijzondere exemplaren.

Maar ook bijvoorbeeld de bekende gevreesde buxusmot. Eigenlijk een mooi beestje dat echt niet alleen op buxus te vinden is. [Antonie de Beaumont]

Zondag 12 september - op fotosafari met Goos

Het was vroeg opstaan om met Goos op fotosafari te gaan. We waren met 9 deelnemers toen we om 08.00 uur vertrokken vanaf de Natuurtuinen naar het Jekerpark en het stadspark van Maastricht. Het weer had niet mooier gekund, het was heerlijk licht bewolkt en helder.

Tijdens de wandeling met Goos kregen we uitleg over sluitertijden, de stand (door de knieën), compositie, de achtergrond en het gebruik maken van het licht. Het licht was mooi door de schuine stralen van de zon en voeg daarbij de rust van een vroege zondagmorgen, het was heerlijk. Al wandelend werd driftig gefotografeerd, er werd uitleg gegeven over diafragma, ISO-waarde en de sluitertijd. Ook werden kleine trucjes voorgedaan om de foto die meerwaarde te geven. Op het einde van de wandeling een kop koffie bij de Tapijn Brasserie: het volmaakte deze mooie zonnige foto wandeling. Goos bedankt.

[Herman Heemskerk]

Zaterdag 18 september - Herstart landschapsgidsenopleiding

Heel fijn dat we na 1,5 jaar deze opleiding weer konden oppakken. We hadden de cursisten wel beziggehouden met nuttige opdrachten zoals zelf vragen bedenken bij een excursie of vragen van ons beantwoorden bij beschreven routes. Veel extra werk, maar we wilden natuurlijk iets blijven aanbieden. Gelukkig gaan we toch nog verder met 19 cursisten van de 28 bij de start. Niet iedereen kon na zo'n coronaperiode nog tijd vrijmaken of durfden het niet meer aan.

We zijn eigenlijk opnieuw moeten starten. In september hebben we dan ook de twee eerste lessen vóór corona dunnetjes overgedaan in de Natuurtuinen met actieve werkvormen. Inmiddels hebben we weer drie lessen gehad met veel oefenen in presenteren en werken met werkvormen, zoals de chorobat demo van Igor of de gids die Wilma uitbeeldde tijdens de excursie met 4 verschillende types gidsen. Hopelijk kunnen we de opleiding nu afmaken.

[Team LGO regio Zuid-Limburg]

Excursies

Weekend 28 en 29 augustus - excursie vleermuizen

Ger Beckers verzorgde voor IVN op beide avonden een excursie door het stadspark om liefhebbers kennis te laten maken met vleermuizen. Hij had daarvoor een aantal batdetectors bij zich, die we zelf konden bedienen. Al snel hoorden we de eerste signalen van dwergvleermuizen en bij het hertenkamp aangekomen, zagen we er ook steeds meer vliegen. Ger gaf onderweg uitleg over het gedrag en de leefwijze van verschillende vleermuizen. Boven de Jeker ontdekten we de eerste watervleermuizen die laag over het water scheerden en hun capriolen uithaalden. Wat verder op de opener stukken hoorden we ook het smakkende geluid van de laatvliegers. Het was voor velen van ons een ontdekking dat er in de stad zoveel en ook nog verschillende vleermuizen leven. Spannend, het 'jagen' met de batdetector om het signaal van de vleermuizen te 'vangen'. Al helemaal als het gelukt was en dan nog proberen om het beestje ook te zien.

In totaal deden verspreid over beide avonden 15 mensen mee ondanks het slechte weer op zondag.

[Antonie de Beaumont]

Zondag 19 september - sterwandeling Groeve en Sint-Pietersberg

Rond 13.00 uur kwamen de deelnemers van de diverse IVN-afdelingen bij het Châlet D'n Observant bij elkaar voor de Sterwandeling. Heerlijk in het zonnetje op het terras met uitzicht op de groeve konden we voor de start genieten van iets lekkers verzorgd door Lei. Via de 30 meter zone wandelden we richting de trap en het uitzichtpunt. Deze zone ligt 20 meter onder het niveau van de Maas. Rechts de mergelwand met de lagen vuursteen en links de diepe groeve. Bij de trap geeft Carlo ons uitleg over de fossielen

die er gevonden zijn. Via een korte doorgang in de groeve bestijgen we de trap. Het is een reis door de tijd: van de dinosaurussen naar het heden.

Boven op het uitzichtpunt een weergaloos uitzicht op de hele groeve. Vervolgens via de Luikerweg richting het Fort en langs de plateaurand met uitzicht over het Jekerdal, Maastricht en de Louwberg. De Apostelhoeve konden we goed zien liggen aan de overkant van het dal.

Beneden in het dal een stop bij de Jubileumplek van IVN Maastricht: het 25-jarige (Eik en Beuk), het 40-jarige (zitbank met haag) en het 50-jarige jubileum (trap en gedicht).

Na de steile helling naar boven passeerden we De tombe en de Franse Batterij en liepen door het ENCI-bos. Voorbij het bos schuin naar beneden, via de Kannerhei en kwamen uit bij de Duivelsgrot. Via het Popelmondedal weer naar boven met mooi zicht op Kanne. Daarna via het hellingbos terug naar het startpunt.

Tijdens de wandeling werd de vragenlijst fanatiek ingevuld. Mooi in de zon op het terras van 't Châlet werd onder het genot van een consumptie de vragenlijst gecontroleerd en onder een klein applaus het boek Oogst van het Krijtlandschap uitgereikt aan de groep VTN Cadier en Keer.

[Herman Heemskerk]

Zaterdag 2 Oktober - Beleefwandeling Heer

(ingekorte versie zie voor een uitgebreider verslag op de website of op facebook)

Gedurende de IVN Beleefweek Limburg organiseerde IVN Maastricht een Beleefwandeling waarbij, onder leiding van Vanessa en met medewerking van Jos, alle zintuigen konden worden geprikkeld. Zoals bij de Locotuinen waar aparte groenten als raapsteel en palmkool geproefd kon worden of verderop in de route bij landgoed Heerdeberg een door Vanessa zelfgemaakte pompoensoep, zo hadden de smaakpapillen ook wat te beleven. Onderweg lieten de landbouw-

gronden zien hoe de grond de winter door kwam. Op de braakliggende landbouw-hectares hadden weer en wind nu vrij spel en was de erosie voelbaar. Enkele hectares waren zichtbaar beplant met groenbemesters, zoals mosterdzaad en luzerne (alfalfa) die de bodem verbeteren en ook erosie tegengaan.

Bij een groepje bomen hebben we onze zintuigen getest door middel van de vele bladeren op de grond, niet primair door het determineren ervan, maar door te ervaren of we ons 'eigen blad', na verloop van tijd nog wisten te herkennen aan kleine gedetailleerde kenmerken. Vervolgens door naar de 'groene parel van Heer' (de Kloostertuin Opveld), met nog zichtbare 'brevierpaden'. De tuin is inmiddels wat verwilderd, maar wordt onderhouden door een buurtgroep. Het klooster aan de Veldstraat is een rijksmonument. Aan het eind deden we de Buurttuinderij 'Hof van Heer' aan, waar op dat moment een buurtmarkt plaatsvond, daar werden wij ontvangen met koffie en gebak en konden we producten uit de tuin proeven en kopen. De wandeling was ongeveer 6 km lang en duurde in totaal ongeveer 3 uur, inclusief tussenstops. [Jos Lemmens]

Zondag 10 oktober - Jubileumwandeling Sphinxkwartier, het Frontenpark en Boschpoort

Het is bijna niet te geloven, maar het was weer een zonovergoten dag bij deze wandeling, wie regelt dit eigenlijk :-)? De tocht begon voor Filmhuis Lumière waar Herman ons ontving en op pad stuurde. Het eerste deel van de wandeling voerde door het nieuwe Sphinxkwartier met o.a. de Sphinxpassage met op de wand de geschiedenis van de Sphinx aardewerkfabrieken, de Andrieskapel en het nieuwgebouwde stadsdeel met intieme hofjes en autovrije straatjes.

Wij waren als laatste vertrokken en konden zodoende wat weifelende kaartlezers weer op het goede pad zetten. Dat was in de Hoge Fronten wel even nodig, want daar lopen heel wat paadjes kris-kras door elkaar. De vragen zorgden ook weer voor de nodige hoofdbrekens: waar waren die zwarte kokers bijvoorbeeld voor nodig? De Lage Fronten bereikten we via de droge gracht die onder de Ca Bergerweg doorloopt en die weer is open

gemaakt bij de aanleg van het nieuwe tracé van de Noorderbrug. Tineke stond ons op te wachten bij de pas geopende koffie-container 'Het Front', waar we werden getraceerd op een lekker kopje koffie of 'n frisdrank en een zakje bloemrijk zaad. Een prachtige plek om even uit te rusten met zicht op de havenkom en 'n oude kazemat. We gingen verder langs de gracht in de Lage Fronten, het begin van het waterrijke deel van deze wandeling. Via een als uitzichtpunt bewaard gedeelte van de oude oprit van de Noorderbrug liepen we over het spoorpad naar de wijk Boschpoort. Een vergeten pareltje dat prachtig en rustig gelegen is aan de noordkant van Maastricht. We liepen langs het voedingskanaal, door een mooie bomenlaan langs het verbindingskanaal Maas - Zuid-Willemsvaart en we hadden een prachtig zicht op de Maas. Via het buurtpark en de mooie Améliebrug weer terug naar de drukte van de stad, waar we langs het water van het verbindingskanaal terug bij het Bassin kwamen. Daar hebben we nog heerlijk in het zonnetje gezeten en gezellig nagepraat. Veelgehoorde opmerkingen waren: "Wat een schitterende wandeling was dit" en "Nu ben ik toch op plekken geweest waar ik nog nooit geweest ben!"

De moeite waard dus om ook 's deze wandeling te maken, hij staat op de website: www.ivn.nl/afdeling/maastricht/jubileumwandelingen [Chrit Merckelbagh]

Zondag 24 oktober - Bomenfestival: bomenspeurtocht en bomenroute Ambly

Zondag 24 oktober konden de 45 belangstellenden kiezen uit een excursie met gids,

individueel lopen met routebeschrijving en markante punten zoals bij alle jubileumwandelingen of met een fotospeurtocht (een meisje van 5 liep hiermee voorop en wees ons de weg). De helft liep mee met een gids (Irma en Tineke) in twee groepen en de rest liep individueel op die dag of op een andere dag. Voordat de mensen op pad gingen schreef Marijke de wandelaars in en konden ze 20 vragen op een Quiz-banner proberen te beantwoorden. Sommigen waren zo enthousiast dat ze alle 40 vragen

maakten. Allemaal kregen ze het boekje Bomenpad Heugem mee als beloning. Een meisje van 5 kreeg na het invullen van de 20 kindervragen een zoekkaart bomen en de andere twee winnaars kregen dit later thuis-

bezorgd. Ook nieuw was dat Jos de gidsen filmde om te kijken of je een route ook zo digitaal kan aanbieden. Na afloop waren de reacties zeer positief, de duimen gingen massaal omhoog. Het was een geslaagde activiteit die ook weer als collage op de website staat, net zoals alle jubileumactiviteiten:

www.ivn.nl/afdeling/maastricht/jubileumwandelingen

[Tineke de Jong]

Zaterdag 30 oktober - Nacht van de Nacht

Op de laatste zaterdag van oktober om 19.00 uur hebben zich 22 mensen verzameld bij de dorpspomp van Bemelen. Het is het begin van de Nacht van de Nacht. Met deze jaarlijks terugkerende activiteit vragen diverse natuur- en milieuorganisaties aandacht voor de lichtvervuiling in ons drukbevolkte landje. Antonie en ik zijn de gidsen, het doel is de van Tienhovenmolen in Gasthuis. Daar wachten warme koffie en chocomel.

De wandeling gaat via een holle weg naar het plateau. Al snel ervaren de deelnemers de duisternis. Iedereen wordt er stil van. Boven aangekomen bestuderen we de hemel. Helaas zijn er geen sterren te bewonderen door de dikke bewolking. Wel zien we het effect van de lichtuitstraling van de stad Maastricht op de wijde omgeving.

We lopen door naar de molen. Daar krijgen we een uitgebreide rondleiding van de molenaar. Boven in de molen kunnen we door het raampje de talloze lichten van Maastricht en Luik bewonderen. Henny is aanwezig om uitleg te geven over uilen, de nachtdieren bij uitstek. Vanuit de molen lopen we terug naar Bemelen. Inmiddels is het wolkendek opengebroken en zien we de eerste sterren. Het is inmiddels echt donker en het wordt zelfs moeilijk om de juiste weg te vinden. Maar al snel komen we in Sint Antoniusbank waar meer dan voldoende straatverlichting is. Rond half elf zijn we terug bij de pomp en kunnen we afsluiten.

[Carlo Poolen]

Zondag 14 november - jubileumexcursie Itteren en de Grensmaas

Het is grijs iets nevelig en niet al te warm, gewoon onvervalst november weer, ons groepje (er waren er 10) werd om 13.45 uur uitgezwaaid. Lopende langs de Oude Kan-

jel, die overigens droog stond, kwamen we bij de kade die Itteren sinds 1995 beschermt tegen het hoge water van de Maas. Zeer goed van pas gekomen in juli dit jaar.

Wij passeerden de recreatieplas aangelegd door het Consortium Grensmaas ter natuurcompensatie. Inwoners van Itteren hebben er diverse soorten bomen geplant. Wij wandelden even naar het Mariakapelletje om vervolgens via de Pasestraat weer terug naar het dorp te lopen, langs de stenen kademuur, ook hoogwater bescherming, en de Maas. Aan de overkant van de Maas hadden we zicht op de Hochterbampd. In Noordoostelijke richting lopende verlieten wij Itteren en kwamen in het uitgestrekte gebied waar het Consortium Grensmaas op uitgebreide schaal grind heeft gewonnen, de uiterwaarden van de Maas heeft verlaagd en opnieuw ingericht, zodat de rivier meer plaats heeft gekregen. Wij wandelden tussen de plas Op de Weerd en een uitgestrekt natuurontwikkelingsgebied van planten en grassen waar de Galowayrunderen en de Konikpaarden grazen om de natuur een beetje in bedwang te houden.

Na ongeveer een 1 km rechts af de Oude Kanjel over en via het bruggetje de Geul over. Daarna volgden wij het graspad langs de Geul tot aan het nieuw aangelegde rijwiel- en voetpad. Via dit pad kwamen we bij de Kasteelhoeve Hartelstein, een woongemeenschap, kringloopwinkel en een archeologisch bezoekerscentrum.

Hier werden wij gastvrij ontvangen met koffie en vlaai. Na een bezoekje aan de tentoonstelling met archeologische vondsten van het Grensmaasproject, zoals een van de 65 paardenskeletten, gingen we weer op pad. Via het nieuw aangelegd pad door het Hartelsteinveld terug, over het witte bruggetje van de Geul richting Itteren en via de dijk over de Meebruggerweg naar de startplaats. Het was jammer dat het zo'n grijze donkere dag was, ook het aantal vogels die er normaliter te spotten zijn, ontbraken nu vrijwel, op een groep putters en een torenvalk na.

[Herman Heemskerk]

_ Werkgroep Jeugd

Zondag 5 september - Jubileumactiviteit Mariënwaard

Tijdens het jubileumactiviteit voor kinderen op Landgoed Mariënwaard op 5 september, kwam schrijfster Rianne Siebenga van kinderkrant van Maastricht en het Heuvelland – 'Jong043' langs en interviewde een aantal kinderen die erbij waren. De tekst uit de krant is als volgt:

IVN Maastricht en scoutinggroep Eburonen organiseerden allerlei activiteiten voor kinderen in natuurgebied de Mariënwaard. Je kon brood bakken, waterdiertjes vangen, diersporen zoeken, kunst uit de natuur maken en leren welke planten eetbaar zijn. Timon (10): "Wij zijn brood aan het bakken boven een vuur. Het deeg zit op een stok. We moeten het ronddraaien boven het vuur". "Je moet het ronddraaien omdat het anders verbrandt", vertelt Thijn (10).

Het brood wordt gaar.

Demian (11): "Mijn brood wordt al bruiner." Thijn: "Het brood wordt eerst hard aan de buitenkant." Timon: "Je moet checken of je brood gaar is. Het is goed als het makkelijk van de stok af komt."

Waterdiertjes vangen.

Er kan in de sloot gevist worden naar waterdiertjes. Flint (5): "Ik heb een netje. Ik moet dat eerst naar beneden duwen in het water. Ik beweeg het daarna heen en weer. Ik doe dat meestal langzaam, maar voor de schaatsenrijder moet het snel."

Schaatsenrijders en larven.

Ellah (7): "Ik heb een schaatsenrijder gevangen. Die kunnen op het water lopen." "Een schaatsenrijder heeft haartjes op zijn pootjes. Die haartjes duwen het water weg", legt Demian uit. Ignace (12): "Ik heb de vervelling van een larve gevonden. Een larve is het kind van een libelle. Ze leven eerst in het water. De larve verliest zijn vel als hij een libelle wordt."

Op safari in Tiny Forest's

Gelukkig konden we weer met 13 respectievelijk 3 Scharrelkids aan de slag in de twee eerste geplante Tiny Forest's. Alhoewel de TF in Malberg in maart 2019 is geplant en TF in Heer in maart 2020, zijn ze even hoog en vol doorgegroeid, dus de bodem in Heer

Duizendpoot (Lithobiomorpha)

lijkt voedzamer. De kinderen konden eerst bodemdieren zoeken, ook in het kader van de bodemdierenweek. Verder maten ze de groei in hoogte en in dikte van de bomen en gaven de bomen een naam. Tot slot zochten ze nog naar andere dieren die in en om het bosje leefden. Aan bodemdieren vonden ze in TF Malberg meer dan 10 regenwormen, 3-10 naaktslakken, een langpootmug, een pisbed en heel veel mieren. Via internet kregen we de score 6,4. In Heer vonden we: 5 gewone duizendpoten, 1 bijzondere duizendpoot (Lithobiomorpha), 2 miljoenpoten, 2 kevers. Dat is vast een score van 7,5.

Op het laken vielen na schudden aan de struik weer veel spinnetjes. We hoorden en zagen een ekster. Verder paddenstoelen en vruchten van de kardinaalsmuts. Er valt dus veel te beleven in een Tiny Forest, dat vonden de kinderen ook.

[Werkgroep Scharrelkids]

Een gastles op de Bernhard Lievegoed School

Henny en ik geven vandaag 3 november een gastles over vogels aan groep 4 van de Bernhard Lievegoed School. Henny is met de groep een boswandeling gaan maken. Ze heeft daar met de kinderen gezocht naar voedsel voor vogels, een buizerd gespot en geluisterd naar vogelgeluiden. Toen we de klas binnenkwamen trok de opgezette bosuil die wij hadden meegebracht, meteen de aandacht en er kwamen vragen van de kinderen: Is dat een echte uil, zijn die ogen echt? Hebben jullie hem zelf opgezet? Meteen genoeg gesprekstof. Daarna zijn we begonnen met even terugkijken op de boswandeling, gevolgd door de quiz.

We hadden nog verschillende veren en braakballen meegenomen waar de kinderen met een loep naar konden kijken. Tenslotte nog de bosuil aaien en we konden een geslaagde les afsluiten.

[Henny Kloosterboer en Toos Bloemers]

_ Werkgroep Flora

De werkgroep Flora heeft de afgelopen periode zich o.a. met bomen beziggehouden in het kader van de voorbereiding op het Bomenfestival. Omdat veel leden op de woensdagavond niet konden komen, hebben we besloten om de woensdagbijeenkomsten van september, oktober en november af te gelasten.

18 augustus en 4 september - Bomenroute Amby in het kader van het Bomenfestival Limburg

In de zomervakantie was er tijd om de bomenroute door Amby verder uit te werken. Tineke had een conceptroute gemaakt met foto's voor een fotospeurtocht. Het eerste deel werd op 18 augustus door de Florawerkgroep nagelopen en gecorrigeerd. Op 4 september werd het tweede gedeelte nagelopen. We hebben niet alleen kritisch naar de beschrijving van de bomen gekeken, maar ook of de route duidelijk te volgen was. Zo bleken veel straatnaambordjes te ontbreken en werd het Perzikpad halverwege na een kapelletje het Mirabelpad. Afslaan bij de 2^e straat rechts, moest de 4^e straat rechts zijn en zo verder. Ook konden vele details toegevoegd worden. Iedere keer valt je toch weer een nieuwe boom op of een detail van de boom waar je iets van kan zeggen of moest opzoeken. Dit was tevens de voorbereiding voor de gidsen om zich de bomenroute eigen te maken. We zouden eerst met vier gidsen zijn, maar Susanne en Ton hadden even pech en konden niet gidsen, gelukkig was het ook niet nodig. Tineke en Irma hebben gegidst en Marijke heeft de deelnemers opgevangen. [Tineke de Jong]

2 oktober – de Hoge en Lage Fronten

Op 2 oktober verzamelde de Florawerkgroep zich met 8 personen bij Lumière om een stukje langs de Zuid-Willemsvaart te inventariseren. Het begon al langs de kade voor Lumière: zwart tandzaad en wolfsfoot. Om de hoek, langs de vaart, duidelijk einde seizoen, met nog maar weinig bloeiende planten. Daar troffen we de dubbelkelk aan, witte en gele honingklaver, vlasleeuwebek, stinkende gouwe en slangenkruid. We keken ook steeds langs de kademuur naar beneden, want daar was het spannender: klein glaskruid, blauw

klein glaskruid

*De waterpoort waar
het schip doorheen
gevaren is!*

glidkruid, engelwortel en muurvaren. Verder troffen we een koningskaars aan, of ja, is het een keizerskaars, of een stal-
kaars? De koningskaars heeft bloemen op één stengel, en
viltachtige grijsgroene bladeren met een rozet in het midden.
Keizerskaars en stalcaars zijn vertakt en wat moeilijker van
elkaar te onderscheiden. De bladaanzet is anders. We kiezen
voor de keizerskaars. Dankzij de hovenier in ons midden (Ton)
kunnen we een naam geven aan de besdragende struik: coto-
neaster salicifolia. Onder de brug, bij een hoop zand, zien we de
klimopbij, en ja hoor, vlakbij staat klimop. We zien nog moeras-
spirea, dauwbraam, hop met bellen en klis. Tenslotte nog een
zuring, die we niet makkelijk thuis konden brengen: kluwenzuring
misschien. We constateren dat de robinia's zich flink hebben
uitgezaaid. Terug bij het bassin zagen we een enorm binnen-
vaartschip 'inparkeren'. Het blijkt een varend kunstproject te zijn,

over de geschiedenis van de Zuid-Willemsvaart. Bij navraag later blijkt het schip onder
de ronde waterpoort van de Zuid-Willemsvaart door, het bassin bereikt te hebben. En
dat was millimeterwerk!

[Kik Snoek]

6 november – het Stadspark

Op deze zaterdag waren we vanwege concurrerende activiteiten (snoeicursus, land-
schapsguiden-opleiding) maar met 5 leden. Ton hoewel nog steeds lopend met een
kruk was ook weer van de partij. Deze keer begonnen we op plein 1992 bij de Hoge
Brug. Dit is het vertrekpunt voor de route zoals beschreven in 'van Hemel tot Fossiel',
maar eerlijkheidshalve hebben we deze route slechts gedeeltelijk gevolgd. De 4 Gink-
go's aan de voet van de Hoge Brug bleken 3 vrouwtjes- en 1 mannetjes-boom te zijn. Bij
drie van de bomen ontdekten we namelijk de stinkende vruchten. De Hoge Brug over-
stekend naar 'de Boompjes' zagen we een Honingboom, een Robinia en een Winterlin-
de als nieuwe aanplant. De knoppen van de Paardenkastanje plakken dus dit moet een
witte zijn. Ook zijn de witte en rode paardenkastanje van elkaar te onderscheiden
doordat het blad van de witte paardenkastanje boven breed is, terwijl het blad van de
rode paardenkastanje onder het breedst is. In de krul van de Hoge Brug vinden we tak-
ken van de Anna Paulownaboom die zulke mooie noten heeft. De Ginkgo naast de
Zwitserse steen is ook een vrouwtje en staat helemaal scheef. Net voor de Jeker staat

een hartbladige Els. Tegenover de koningslinde staat een Tamme Kastanje. We lopen verder langs het Pesthuys en hier staan Noorse Esdoorns met rode stengels, 2 Kaukasische Vleugelnooten en een jonge Catalpa. Ook zien we een Krimlinde, te herkennen aan de naar beneden hangende takken. Achter langs poort Waerachtig lopen we richting vistrap. Op de hoek staat een boom met Es-achtig blad, maar groter en met grote vruchten. De vruchten hangen te hoog dus we weten niet wat het is. In het gras staat een Eik. Het blad lijkt aan elkaar geplakt op één tak na. Eikels vinden we niet, maar wel vruchten die op knopergallen lijken. Is dit nu een rare kweekvorm, waarvan een tak inmiddels teruggelopen is naar de oorspronkelijk vorm of toch een eik die zo aangetast is door gallen dat de bladeren misvormd zijn? De drie Zwarte walnotenbomen hebben weinig vruchten laten vallen en de basten van de beuken er tegenover zijn gecraqueleerd door zonnebrand. Op de hoek met de Pieterstraat staat de Amberboom waarvan we al eerder bladeren zagen. Het is nu hoog tijd om warm te worden bij een kopje koffie.

[Irma Kokx]

Blijf op de hoogte van de activiteiten van IVN Maastricht

E-mail service: aanmelden bij Chrit Merckelbagh, werkgroep PR:
chritm@gmail.com

Website: kijk ook op de website voor het laatste nieuws,
www.ivn.nl/maastricht

Humus: nr. 112
komt uit: begin mei en loopt tot half september

_ Werkgroep Natuurbeheer

Zaterdag 14 augustus - Bloesemweide Amby snoeien met de buurt

Door de lange periode waarbij we niet in groepen buiten mochten werken, vanwege de corona regels, is er in de boomgaard van Amby nog veel te doen. Daarom hebben we de eerstvolgende werkdag ook in Amby georganiseerd. We zijn verder gaan werken, daar waar we de vorige keer zijn opgehouden. Zo komen alle bomen aan de beurt. Met de snoei aan de grote appelbomen wachten we tot de winter, als het blad eraf is heb je goed zicht op de takken van de boom. We waren in totaal met 11 personen: 4 personen van het IVN en 7 uit de buurt.

Zaterdag 18 September - Boomgaard Mientje in Gronsveld

Al het fruit is dit jaar later rijp. We kunnen pas bij Mientje terecht als het fruit van de bomen is. Kersen waren er weinig dit jaar door de late nachtvorst. De oude kersenbomen worden enkel aan de bovenkant gesnoeid. Boven op de oude takken staan waterloten en deze oude takken torsen daarmee extra gewicht en zijn met storm kwetsbaar. Met

de telescoopstok zagen we die waterscheuten eraf. Verder verwijderen we dood hout. De pruimenbomen hebben veel waterloten en de takken breken vaak onder het gewicht van het fruit. Gebroken en gescheurde takken zagen we eruit. Er was een fotograaf die foto's maakte tijdens onze werkdag. Hij brengt een fotoboek uit over vrijwilligerswerk. We waren met 6 personen en hebben 16 bomen gesnoeid.

Zaterdag 16 oktober - Boomgaard Mientje Gronsveld

Door het regelmatig onderhoud is de boomgaard van Mientje elk jaar in 2 ochtenden gesnoeid. Adri had een familielid meegenomen en na wat uitleg was hij al een bedreven snoeier. Zo hadden we aan het eind van de ochtend alle bomen gesnoeid. Mientje had voor vlaai en koffie gezorgd en was blij dat de prachtig gelegen boomgaard er weer een jaar tegen kan. We waren met 7 personen.

Zaterdag 6 November - Natuurwerkdag Bloesemweide Amby met cursisten van de IVN-cursus Stadsnatuur

Met de jaarlijkse Natuurwerkdag zijn we altijd in Amby. De boomgaard leent zich voor allerhande activiteiten. Er lopen schapen, er is een bijenstand en er is veel te ontdekken op deze mooie plek midden in de buurt. Er zijn diverse soorten fruitbomen van alle leeftijden. Er kwamen ook 6 cursisten van de IVN Stadsnatuurs cursus, die uitleg kregen over het snoeien. Veiligheid tijdens het werk is een belangrijk onderwerp. Vervolgens de fruitsoorten met hun bomen met verschillende snoeiwijze langs gelopen. En de verschillende leeftijdsfasen waarbij met de snoei rekening wordt gehouden.

Eerst hebben we, na wat uitleg, een jonge appelboom gesnoeid. De keuze van de gesteltakken, de waterloten en het terughalen van de lengte van de top kwamen aan bod. Daarna is er samen met de cursisten een grote appelboom gesnoeid. Iedereen was tot het einde van de praktijkles aandachtig en geconcentreerd. De cursisten wilden allen vaker komen snoeien met onze snoeigroep. Als afsluiting, koffie met vlaai.

We waren in totaal met 16 personen: 3 personen van het IVN, 6 cursisten en 7 personen uit de buurt. [Dirk van der Weijer]

_ Werkgroep Vogels

Zondag 29 augustus - Excursie Vallei van de Ziepbeek

Op zondag vertrokken 8 vogelaars om 8.30 uur vanuit Maastricht richting België om een bezoek te brengen aan de vallei van de Ziepbeek bij Opgrimbie/Maasmechelen.

Doorgaans zijn vogelaars gewend om vroeg op pad te gaan dus hadden we er geen moeite mee dat de stad nog in diepe rust verkeerde.

In deze periode is de vogelwereld (Fauna) in diepe rust en we werden dat dan ook snel gewaar.

Tijdens de wandeling was er nauwelijks een vogel te horen of te zien. Zelfs de bijna altijd aanwezige Kool- en Pimpelmezen lieten het afweten. Een enkele Gaaï en een paar kleine groepjes Spreeuwen zorgden voor een beetje adrenaline.

Desondanks konden we genieten van het prachtige weer en de bloeiende hei.

Toch was er nog een happy ending. Tijdens het laatste deel van de wandeling kon Hans (vdB) een terreinbekende vogelaar aanspreken en die loodste ons naar een plek waar we (met behulp van de telescoop) konden genieten van een Visarend die hoog in een kale boom een dikke vis zat te verorberen.

Conclusie: Excursie toch nog ge-

slaagd. Na afloop hebben een viertal vogelaars nog nagenoten onder het genot van een kop koffie en lekker gebak.

[Nico Wetzels, foto Hans van den Boorn]

Zaterdag 25 september – Excursie Hartelstein

Deze excursie op zaterdag was absoluut een succes te noemen. We waren met z'n elfen (René, Peter, Laurens, Alfred, Stefan, Johanna, Marjan, Roel, John Steijns, Frank, Janneke) en het weer zat ons enorm mee. Heerlijk in het zonnetje gelopen.

Ook met de soorten hebben we geboft. Erg leuk was het paapje dat we eerst aanzagen voor een vrouwtje roodborsttapuit. Maar bij beter kijken was de oogstreep heel duidelijk te zien en dus moesten we onze determinatie bijstellen. Een groep van 15 lepelaars op de achterste plas in combinatie met een aantal casarca's was ook prachtig om te zien. En de kemphanen en bonte strandlopers (van beide soorten twee stuks)

maakten ook indruk. De eenden blijven toch moeilijk nu de meeste mannen nog in eclipskleed zijn, maar gelukkig helpen formaat en kleur van de spiegel dan bij de zoektocht naar de juiste soort.

Peter, René, John, Marjan, Frank en ik hebben bij de Brigidahoeve nagepraat onder het genot van een kopje koffie en een stukje appeltaart. Een zeer geslaagde ochtend! Een overzicht van de soorten die we gezien en gehoord hebben vind je hieronder:

Watersnip (Johanna), Torenvalk, Knobbelzwaan, Roodborsttapuit, Gaai, Ekster, Aalscholver, Grote zilverreiger, Zwarte kraai, Putter, Blauwe reiger, Houtduif, Slobeend, Zomertaling, Wilde eend, Waterhoen, Wintertaling, Lepelaar, Casarca, Nijlgans, Smient, Kemphaan, Meerkoet (Peter), Paapje, Grauwe gans, Spreeuw, Veldleeuwerik (René en John), Kneu, Kokmeeuw, Bonte strandloper, Grote Canadese gans (Stefan), Sperwer, Grote Bonte Specht, Pimpelmees, Grote Gele Kwikstaart, Boomklever, Koolmees, Vink, Geelgors, Groene specht, IJsvogel, Holenduif (Peter). Gehoord: Tjiftjaf, Merel. [Janneke Ackermans]

Werkgroep vogels bijeenkomsten

De laatste maanden hebben we gelukkig weer bij elkaar kunnen komen in de Natuurtuinen met onze werkgroep vogels. Het was goed elkaar na zo'n lange tijd weer te zien en om onze mooiste waarnemingen te kunnen delen.

Na een bescheiden opkomst op de eerste avond in september waarbij we foto's en filmpjes hebben bekeken van wat iedereen het afgelopen anderhalf jaar – vooral in Nederland – aan vogels heeft kunnen bekijken organiseerden we op de tweede dinsdagavond in oktober een avond met een mooi programma. Henny Kloosterboer en René Pirson hebben ons die avond van alles verteld over vogels en hun eieren. Na een boeiende presentatie over de weg die een ei aflegt tot de vogel uit het ei komt hebben we gezamenlijk verschillende mooie exemplaren van vogeleieren kunnen bekijken.

De aankondiging van dit onderwerp inspireerde mensen om erbij aanwezig te zijn. Met een totaal van meer dan 20 deelnemers hebben we een mooie avond gehad.

Helaas slaat het Corona-virus weer zodanig om zich heen, dat we die aantallen de komende periode waarschijnlijk niet zullen halen. Op dinsdag 9 november waren we slechts met 7 personen aanwezig. Na het delen van onze waarnemingen, wat er meer bleken te zijn dan verwacht, heeft Nico Wetzels ons de verschillen en overeenkomsten laten zien tussen vier bekende steltlopers: de bosruiter, de groenpootruiter, het witgatje en de oeverloper. Na deze heldere presentatie heeft Hans van den Boorn ons nog (deels) eigen gemaakte filmpjes getoond van deze vier steltlopers. [Christine Woestenburg]

Bosruiter

Witgatje

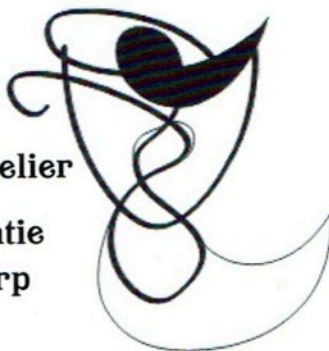
Oeverloper

Groenpootruiter

ATTENTIE: door ruimtegebrek komt het artikel van Henny Kloosterboer over de huiszwaluwen van Heugemerveld in het volgende nummer.

Modanne - Atelier
Kledingreparatie
Kledingontwerp
Workshops

Annette Pieters
Velijndonk 20
6218 GK
Maastricht

06-38207602 | modanne.atelier@gmail.com | www.modanne.nl

_ Werkgroep BOP

Vrijdag 20 augustus - Maaisel van de Kannerhei

Van Frenk Janssen (Natuurmonumenten) kreeg ik het berichtje dat er vrijdag 20 augustus maaisel van bloemrijk grasland vrij zou komen van de Kannerhei en dat ik dat na overleg met Jeroen (ook van Natuurmonumenten) kon gaan ophalen. We willen nl. aan weerszijden van de trap de helling wat bloemrijker maken.

In overleg met Chrit en Jan besloten we die vrijdagavond het maaisel op te halen, niet met een aanhangwagen, maar in grote zakken in de kofferbak van de auto's. Ik had Jeroen doorgegeven dat we 20 vierkante meter maaisel wilden hebben, dus met wat goede wil moest dat makkelijk passen.

Stipt half zeven troffen we elkaar bij Den Dolhaart aan de Mergelweg: BOP-ers Jan en Chrit, beiden met hun echtgenoten Annemie en Riny en ik. Chrit en ik gingen naar de locatie waar het maaisel zou moeten liggen en Jan ging met de dames naar de trap om daar alvast het onkruid te verwijderen en de grond te bewerken.

Even later kwamen we aan bij de plek waar het maaisel zou moeten liggen. "Tja", zei Chrit, "maar waar precies?" We liepen tussen begroeiing die er overal zo'n beetje hetzelfde uitzag maar nergens konden we zien dat er gemaaid was. Met wat geduld ontdekte Chrit uiteindelijk de gemaaide plek. Zes meter breed en dertien meter lang; een tikkeltje meer dan de 'bestelde' 20 vierkante meter. De zakken werden gevuld en tot onze verbazing ging er veel meer in dan we dachten.

Met het hele vrachtje terug naar de Mergelweg, waar we boven bij het bospad werden opgewacht door Annemie en Riny die ons hielpen met sjouwen. De trap was inmiddels aan weerszijden onkruidvrij en de ondergrond rul gemaakt. Nu was het nog een fluitje van een cent: zakken leeg kiepen, beetje aandrukken en de natuur doet hopelijk de rest.

[Chris van den Ende]

Donderdag 26 augustus - Naambord aanbrengen

Van de vele passanten die langs de trap kwamen, kregen we iedere keer de vraag wie dit gedicht had geschreven. “Ja, dat heeft Chrit geschreven”. En dan kwam steevast de opmerking dat die naam er bij hoort te staan. Oké, dat hadden we ons beter meteen bij het aanleggen van de trap kunnen bedenken, want hoe ga je in een trap die klaar is nog een naambord aanbrengen? In overleg met de constructeur van de trap, lasser & vormgever Rob van Acker, hebben we een constructie bedacht om zonder al te veel ‘breekwerk’ het bord te plaatsen. Jan en ik hebben na een uurtje ploeteren in de silex het bord een mooi plekje kunnen geven. Deze klus is ook weer geklaard!

Donderdag 9 september - Snoeien en takkenril aanleggen

Een avond die in het teken stond van de ‘O’ in de naam van de werkgroep BOP. Onderhoud! De begroeiing rondom jubileumplek ‘Eik en Beuk’ met een meidoornhaag langs de weide achter de haagbeuk en de haagbeuk zelf, ja dat groeit en bloeit als de neten!

Jan kwam met de motorzaag en Max, Harry en Willem hadden het nodige knippen zaaggerei meegenomen. Ook hadden we palen meegenomen om een takkenril aan te leggen, want het snoei-afval konden we hier-

voor gebruiken en nee we gooien niets weg!

De jubileumplek ligt er voor de herfst en de winter weer netjes bij in het voorjaar van 2022 gaan we hier weer verder met onderhoud en gaan we ook de bewegwijzering van het ‘Ommetje Wolder’ aanpakken en de bandkeramiekerssite ‘Hoogcanne’ proberen onkruidvrij te maken en te houden! Genoeg te doen dus!

[Chrit Merckelbagh]

Bie dur Lei

(Châlet D'n Observant)

Midden in de ENCI-groeve ligt het infocentrum 'Bie dur Lei' (Châlet D'n Observant) met een prachtig terras waar het heerlijk toeven is.

Geniet van het fantastische uitzicht op de Observant, de visvijver en de ENCI-groeve met haar adembenemende kalkwanden.

Of beklim de trap naar het spectaculaire uitzichtplatform.

Binnen is er een doorlopende informatiefilm over het 'Plan van Transformatie ENCI-gebied', waar beheerder Lei Bellefroid u trouwens alles over kan vertellen.

Het is niet alleen een plek om lekker uit te rusten onder het genot van een hapje en een drankje, maar ook het vertrekpunt van o.a. een fotospeurtocht, prachtige wandelingen (5-25 km) en fietstochten. Deze zijn gratis te verkrijgen.

De kinderen kunnen gratis op zoek naar fossielen in mergelblokken.

Met hamer, helm en veiligheidsbril wordt het een spannend avontuur.

Voor de grote avonturiers zijn er rondleidingen door de ENCI-groeve.

In de vijver kan gevist worden en als u met een groep een op-maat-gesneden excursie of activiteit zou willen, kan dat geregeld worden.

Bie dur Lei is het hele jaar door geopend
op woensdag en donderdag van 12.00 tot 17.00 uur,
op vrijdag, zaterdag en zondag van 11.00 uur tot 18.00 uur.

Adres: Lage Kanaaldijk 117, 6212 NA Maastricht
e-mail: chaletobservant@gmail.com
website: www.chaletobservant.nl

Lid worden?

Draagt u IVN een warm hart toe of wilt u zelf actief meedoen in een van de werkgroepen? Geef u dan op als lid en sluit aan bij de afdeling Maastricht:

1) via de website:

www.ivn.nl/maastricht onder de knop 'Lid worden'

2) via het secretariaat:

Carlo Poolen: telefoon 043-3626261 of per e-mail: ivn.maastricht@home.nl

Het IVN-lidmaatschap kost:	€
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) inclusief: - afdelingsblad Humus (3x per jaar) - tijdschrift Mens en Natuur (4x per jaar)	24,-
IVN-lid (en aangesloten bij afdeling Maastricht) inclusief: - afdelingsblad Humus (3x per jaar) - tijdschrift Mens en Natuur (4x per jaar) - abonnement tijdschrift de Natuurgids (8x per jaar)	41,-
Huisgenoot- of Jeugdlid	5,-

Donateur worden?

Wilt u geen lid van onze vereniging zijn, maar ons wel financieel steunen? Dat kan! Maak minimaal € 15,- over op rekening NL05 INGB 0002 4052 39 van IVN Maastricht onder vermelding van donatie.

U ontvangt dan 3x per jaar ons afdelingsblad 'Humus'. U heeft geen stemrecht en u krijgt geen korting op IVN-cursussen en andere IVN-activiteiten.

Adverteren in Humus

De kosten voor 1 jaar (3 nummers) adverteren bedragen:

¼ pagina € 25,-; ½ pagina € 50,-; 1 pagina € 75,- (in zwart/wit)

Kopij voor Humus 112 (verschijnt in mei)

Aanleveren uiterlijk 4 april bij Chris van den Ende, e-mail:

chris.vandenende53@gmail.com

Redactie Humus 111: Chrit Merckelbagh, Tineke de Jong, Chris van den Ende en Irma Kokx.

Afdelingsblad Humus verschijnt 3x per jaar.

